

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT

6866/6
Nr. _____ Prot.

Tiranë, më 28.10.2025

URDHËR

Nr. 555, datë 28.10.2025

PËR

MIRATIMIN E PROGRAMEVE MËSIMORE TË DISA LËNDËVE TË
KURRIKULËS BËRTHAMË, TË DISA KLASAVE TË ARSIMIT BAZË

Në mbështetje të nenit 102 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, të shkronjës “ç”, të pikës 2, të nenit 45 të ligjit nr. 69/2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, të shkronjave “dh” dhe “e”, të pikës 5, të kreut III, të vendimit nr. 98, datë 27.02.2019, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin, mënyrën e organizimit e të funksionimit të Agjencisë së Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar” dhe të urdhrit nr. 497, datë 29.09.2025 “Për delegimin e kompetencave dhe caktimin e detyrave të zëvendësministrit të Arsimit znj. Orjana Osmani”, i ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Miratimin e “Programit mësimor të përditësuar, të lëndës “Gjuhë angleze”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e parë të arsimit fillor”, sipas shtojcës 1, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
2. Miratimin e “Programit mësimor të lëndës “Qytetari”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e parë të arsimit fillor”, sipas shtojcës 2, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
3. Miratimin e “Programit mësimor të përditësuar, të lëndës “Matematikë”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e parë të arsimit fillor”, sipas shtojcës 3, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
4. Miratimin e “Programit mësimor të përditësuar, të lëndës “Dituri natyre”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e parë të arsimit fillor”, sipas shtojcës 4, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
5. Miratimin e “Programit mësimor të përditësuar, të lëndës “Edukim fizik, sport dhe shëndet”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e parë të arsimit fillor”, sipas shtojcës 5, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.

6. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Muzikë", të kurrikulës bërthamë, për klasën e parë të arsimit fillor", sipas shtojcës 6, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
7. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Art pamor", të kurrikulës bërthamë, për klasën e parë të arsimit fillor", sipas shtojcës 7, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
8. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Teatër", të kurrikulës bërthamë, për klasën e pestë, klasën e gjashtë dhe klasën e shtatë të arsimit bazë", sipas shtojcës 8, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
9. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Gjuhë shqipe", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 9, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
10. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Gjuhë angleze", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 10, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
11. Miratimin e "Programit mësimor të lëndës "Qytetari", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 11, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
12. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Histori", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 12, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
13. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Gjeografi", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 13, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
14. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Matematikë", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 14, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
15. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Fizikë", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 15, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
16. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Biologji", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 16, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
17. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Edukim fizik, sport dhe shëndet", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 17, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
18. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Gjuhë e huaj e dytë (frënge, italiane, gjermane), për shkollat me marrëveshje me ambasadat", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 18, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
19. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Gjuhë e huaj e dytë", të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë dhe klasën e shtatë të arsimit të mesëm të ulët", sipas shtojcës 19, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.

20. Miratimin e “Programit mësimor të përditësuar, të lëndës “Muzikë”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët”, sipas shtojcës 20, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
21. Miratimin e “Programit mësimor të përditësuar, të lëndës “Art pamor”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e gjashtë të arsimit të mesëm të ulët”, sipas shtojcës 21, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
22. Programet mësimore të klasës së parë dhe klasës së gjashtë hyjnë në fuqi dhe fillojnë zbatimin në vitin shkollor 2026 – 2027.
23. Programet mësimore të klasës së shtatë hyjnë në fuqi dhe fillojnë zbatimin në vitin shkollor 2027 – 2028.
24. Programi mësimor i klasës së pestë hyn në fuqi dhe fillon zbatimin në vitin shkollor 2029 – 2030.
25. Programet mësimore të mëparshme, shfuqizohen sipas fillimit të zbatimit të programeve mësimore të lëndëve në klasat e sipërcituara.
26. Ngarkohen për zbatimin e këtij urdhri, Sekretari i Përgjithshëm, Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit të Arsimit Parauniversitar, Agjencia Kombëtare e Arsimit Parauniversitar, Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar, drejtoritë rajonale të arsimit parauniversitar, zyrat vendore të arsimit parauniversitar dhe institucionet arsimore parauniversitare.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë.

ZËVENDËSMINISTRI

ORJANA OSMANI

PROGRAMI I LËNDËS “MUZIKË” ARSIMI FILLOR KLASA 1

FUSHA “ARTET”

PROGRAM I PËRDITËSUAR

PËRMBAJTJA

1	HYRJE.....	5
2	QËLLIMI DHE OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHME TË LËNDËS	6
	2.1 Objektivat e përgjithshme të lëndës Muzikë në Arsimin Fillor	7
3	PËRMBAJTJA E PROGRAMIT	8
4	KOMPETENCAT DHE AFTËSITË QË ZHVILLON LËNDA E MUZIKËS	10
	4.1 Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënit.....	10
	4.2 Temat ndërkurrikulare dhe lidhja me lëndën e muzikës	14
	4.3 Kompetencat e lëndës së muzikës dhe rezultatet e të nxënit.....	17
5	PËRMBAJTJA MËSIMORE DHE REZULTATET E TË NXËNIT	21
	5.1 Koha mësimore për secilën tematikë për klasën e parë	21
	5.2 Përmbajtja e klasës së parë.....	22
	5.2.1 Tematikat: Gjuha dhe komunikimi –	23
	5.2.2 Tematikat: Teknika dhe procese	26
	5.2.3 Tematika: Historia, muzika dhe shoqëria	29
	5.3 Shembuj të veprimtarive për përmbushjen e rezultateve të të nxënit (RN-ve).	32

6	METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIES	35
6.1	Roli i situatave të të nxënësve praktike nga jeta reale në mësimin e muzikës.	35
6.2	Puna me nxënësit me nevoja të veçanta në lëndën e muzikës	37
6.3	Puna me nxënësit e talentuar në lëndën e muzikës	38
7	VLERËSIMI I NXËNËSVE	39
7.1	Llojet e vlerësimit në lëndën e muzikës	39
7.2	Shembull i niveleve të arritjes për vlerësimin e rezultateve të të nxënësve, RN-ve.	42
8	BURIMET DHE MATERIALET DIDAKTIKE	43
8.1	Përdorimi i teknologjisë dhe burimeve digjitale	43
9	REKOMANDIME PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT	44
9.1	Rekomandime për nxënësit	45
9.2	Rekomandime për mësuesit	45
9.3	Rekomandime për vlerësuesit e jashtëm	46
9.4	Rekomandime për prindërit	44
10	NDRYSHIMET PËRMBAJTJESORE	47

Tabela 1. Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënit.	12
Tabela 2: Kompetencat muzikore dhe rezultatet e të nxënit.....	19
Tabela 3: Orë të sugjeruara për çdo tematikë	21
Tabela 5. Shembull i veprimtarive për përmbushjen e RN-ve.....	32
Tabela 6. Shembull për nivelet e arritjes për vlerësimin e RN-ve	42
Diagrama 1. Përmbajtja e programi lëndor të muzikës.....	8
Diagrama 2. Korniza konceptuale e lëndës së muzikës, tematikat dhe kompetencat lëndore, kompetencat kyçe	18
Diagrama 3. Shembull situate të nxëni dhe lidhja me elementet e programit	34

1 HYRJE

Muzika qëndron mes të gjitha formave të tjera inteligjente të njeriut (artit në përgjithësi, shkencave shoqërore e historike dhe shkencave artistike), si një përbërës i barabartë me to i progresit intelektual dhe i humanitetit. Muzika është një disiplinë artistike e artit dhe gjuhë universale që ndihmon nxënësit të kuptojnë për të lidhur fenomenet e ndryshme me dukuritë muzikore, proceset dhe çështjet që i përkasin muzikës, duke vërtetuar ligjshmërinë e tyre, si dhe duke shpjeguar mënyrat e interpretimit dhe ndërtimit të tyre, gjë e cila çon drejt realizimit të një procesi të suksesshëm të mësimi të muzikës. Muzika është një vlerë e madhe për të mundësuar zhvillimin e personalitetit të nxënësve, zhvillimin e aftësive të tyre për të punuar në mënyrë të pavarur e sistematike si dhe për të menduar dhe gjykuar në mënyrë krijuese dhe kritike. Ajo është e pranishme në aktivitetet e përditshme (p.sh. klasë, shtëpi, TV, film, koncert, teatër, kolonë zanore, ngjarje të shënuara familjare, veprimtari brenda dhe jashtë shkollës, ngjarje të komunitetit etj.). Muzika kuptohet përmes marrjes së njohurive themelore bazë që vjen përmes njohjes së *gjuhës muzikore dhe komunikimin përmes saj, zbatimin të teknikave dhe proceseve muzikore, vlerësimi i zhvillimit historik të saj përmes veprave dhe përfaqësuesve*, njohuri që bëjnë të vetëdijshëm nxënësit për rolin e muzikës në jetën e përditshme. Në arsimin fillor muzika fillon të zhvillohet përmes njohjes me dy shtyllat bazë të saj **ritmit** dhe **melodisë**. Ritmi fillon të zbulohet në mjedisin përreth dhe më pas në muzikë, përjetohet duke provuar modele të ndryshme ritmike dhe krijohen ritme me dy, tri dhe katër goditje. Ndërsa melodia zbulohet dhe studiohet nga tingujt në mjedisin përreth, përmes karakteristikave të tyre.

Këngët dhe lojërat didaktike për fëmijë, këngët dhe lojërat popullore, të përshtatshme për nga karakteri, përmbajtja e shtrirja, me dhe pa shoqërim instrumental, mësohen duke formuar kështu një kulturë muzikore, por edhe vokale, përmes evidentimit të kërkesave të këndimit: *pozicioni, frymëmarrja, artikulimi i fjalëve* etj.

Një aspekt tjetër është loja me instrumente të thjeshta muzikore, veçanërisht ato ritmike (Orf), shoqërimi me to i këngëve dhe lojërave muzikore, krijimi i modeleve ritmike përmes ligjëritimit të vargjeve, shoqërimin me mjete trupore (lëvizje trupore, me shuplaka), veprimtari që zhvillohen në

këtë nivel. Muzika, u afron gjithashtu nxënësve edhe *kënaqësinë* që ofron dëgjimi i një veprë muzikore për këtë nivel¹ apo kompozimit përmes *ritmizimit të fjalëve me ritmin muzikor; përfytyrimit të lartësive të tingujve, njohjes së muzikës përmes veprave dhe përfaqësuesve të muzikës.*

2 QËLLIMI DHE OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHME TË LËNDËS

Qëllimi i muzikës në arsimin fillor është shumë i rëndësishëm për zhvillimin e fëmijëve. Mësimi i muzikës në klasën e parë është një mjet i fuqishëm për zhvillimin e aftësive muzikore të fëmijëve përmes aktiviteteve të ndryshme si: loja, kënga, dëgjimi muzikor , përjetimi dhe krijimet e thjeshta muzikore. Muzika:

- inkurajon bashkëpunimin dhe komunikimin ndërmjet fëmijëve, duke i ndihmuar ata të punojnë së bashku në aktivitete muzikore.
- zhvillon aftësitë krijuese, ku muzika angazhon dhe nxit imagjinatën në krijimtarinë e fëmijëve, duke i ndihmuar ata të shprehin emocione dhe ndjenja.
- përmirëson aftësitë motorike, ku muzika nxit zhvillimin e aktiviteteve muzikore, siç janë shoqërimi i muzikës përmes lëvizjeve trupore ose përdorimi i instrumenteve fëmijore me goditje (ORF), të cilat ndihmojnë në zhvillimin e aftësive motorike të fëmijëve.
- njeh nxënësit me aspekte kulturore muzikore, ku muzika ofron mundësi për të mësuar rreth kulturave të ndryshme muzikore dhe traditave.
- ofron mundësi për të dëgjuar dhe krijuar përmes veprimtarive muzikore që ndihmojnë në përmirësimin e aftësive të përqendrimit, kujtesës dhe analizës.

¹ Veprat muzikore do të vendosen për dëgjim për të sjellë shembuj konkretë të shpejtësisë së ritmit, karakterit muzikor, të karakteristikave të tingujve, apo karakteristikave të formës apo gjinisë muzikore.

- ndikon në emocionet e fëmijëve, duke i ndihmuar ata të menaxhojnë emocionet dhe të shprehin ndjenjat e tyre.

2.1 Objektivat e përgjithshme të lëndës Muzikë në Arsimin Fillor

Objektivat e përgjithshme që synohen të arrihen në përfundim të arsimit fillor kërkon që nxënësit:

- Të zhvillojnë ndjeshmërinë muzikore përmes dëgjimit, këndimit dhe interpretimit.
- Të përvetësojnë konceptet themelore muzikore mbi ritmin dhe melodinë, duke i zbatuar ato në praktikë përmes ushtrimeve krijuese.
- Të zbatojë karakteristikat e tingullit: lartësi, gjatësi, intensitet dhe ngjyrë duke i evidentuar ato në jetën e përditshme dhe në muzikë përmes modeleve konkrete.
- Të këndojë, të shoqërojë dhe krijojë në ritmet e mësuara 2/4, 3/4, 4/4;
- Të zhvillojnë aftësitë krijuese në krijimin dhe improvizimin e muzikës, përmes aktiviteteve të ndryshme muzikore (notave muzikore, teksteve poetike, etj.
- Të përdorin instrumente të thjeshta ORF për të shprehur veten përmes muzikës dhe kuptuar aftësitë bashkëpunuese dhe në grup.
- Të mësojnë të bashkëpunojnë në grup dhe të respektojnë rregullat muzikore si gjatë këndimit ashtu edhe në luajtjen përmes instrumenteve.
- Të zhvillojnë aftësitë sociale gjatë bashkëpunimit me njëri tjetrin dhe përmes komunikimit me njëri - tjetrin.
- Të zhvillojnë aftësitë kritike dhe analitike përmes aktiviteteve të ndryshme muzikore për këtë grup moshë 7-11 vjeç².
- Të shprehin emocionet e tyre ndaj muzikës që dëgjojnë sipas zhanreve të ndryshme: popullore, për fëmijë, klasike, moderne etj.
- Të vlerësojnë muzikën përmes veprave të kompozitorëve të ndryshëm shqiptarë dhe botërore, duke zhvilluar aftësitë e mendimit kritik.

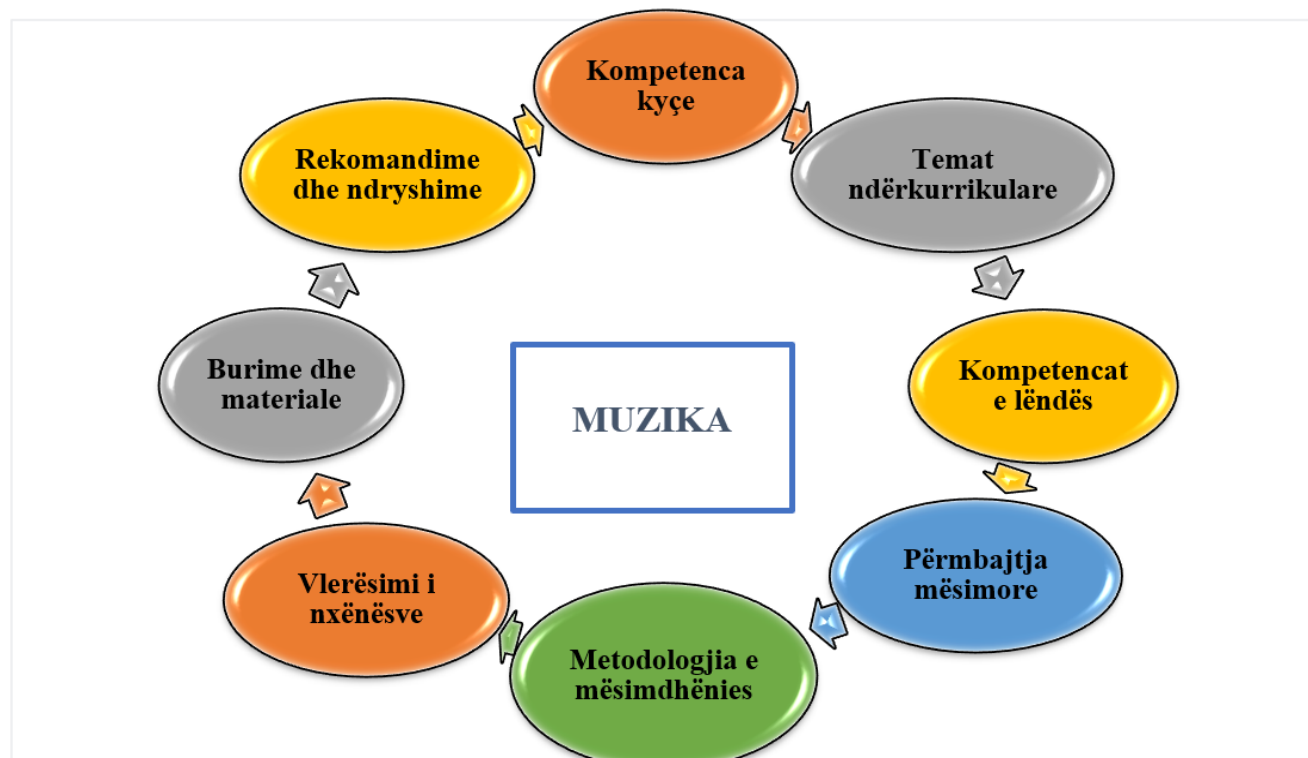
² Veprat muzikore duhet të jenë në përputhje me moshën dhe konceptet muzikore që zhvillohen në këtë klasë.

3 PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i muzikës synon të krijojë kushte të favorshme për ndërtimin dhe zhvillimin e kompetencave të lëndës dhe të kompetencave kyçe, duke u mbështetur në situata të jetës reale dhe në kontekstin shkollor. Në thelb, ky program përqendrohet në edukimin dhe formimin kulturor të nxënësve si individë të aftë për të kuptuar, zbatuar dhe interpretuar njohuritë muzikore në mënyrë sa më të drejtë dhe të bukur në jetën e tyre të përditshme.

Programi i lëndës së muzikës në arsimin fillor (klasa e parë) përmban:

Diagrama 1. Përmbajtja e programi lëndor të muzikës

Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënësve që zhvillohen nëpërmjet lëndës së muzikës. Lënda e muzikës kontribuon drejtpërdrejt në ndërtimin e kompetencave kyçe si dhe aftësive të shekullit 21-të si: të menduarin kritik dhe zgjidhjen e problemeve, aftësitë qytetare, aftësitë digjitale etj. *Temat ndërkurrikulare dhe zhvillimi i tyre nëpërmjet lëndës së muzikës.* Programi i muzikës ndërthur njohuritë dhe aftësitë e saj me temat ndërkurrikulare si: identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave; qytetaria aktive dhe sipërmarrja; shëndeti mendor e fizik dhe siguria; zhvillimi i qëndrueshëm dhe qëndrueshmëria mjedisore; teknologjia, shoqëria dhe media duke i lidhur konceptet muzikore me situata konkrete që nxënësit përballen në jetën e tyre.

- a) *Kompetencat e lëndës së muzikës dhe rezultatet e të nxënësve.* Muzika nuk është vetëm një disiplinë artistike, por një mjet i fuqishëm për të zhvilluar aftësi kyçe të shekullit 21. Ajo e përgatit nxënësin për të qenë krijues, bashkëpunues, komunikues efektiv dhe qytetar aktiv në një botë në zhvillim të vazhdueshëm. Aftësitë kyçe të shekullit 21, janë një grup kompetencash që i ndihmojnë individët të jenë të suksesshëm në një botë që ndryshon me shpejtësi, të drejtuar nga teknologjia, informacioni dhe globalizimi. Lënda e muzikës, në mënyrë të natyrshme, kontribuon fuqishëm në zhvillimin e këtyre aftësive.
- b) *Përmbajtja mësimore dhe rezultatet e të nxënësve.* Në këtë rubrikë përshkruhet koha e dedikuar (numri i orëve mësimore) të klasës së parë për çdo tematikë, duke ofruar hapësirë për punë individuale, në grup etj.; tematikat e lëndës dhe përshkrimi i përmbledhur i tyre; njohuritë kryesore, aftësitë për secilën tematikë dhe qëndrimet që demonstrojnë nxënësi.
- c) *Metodologjia e mësimdhënies.* Në lëndën e muzikës është e rëndësishme t'i kushtohet një vëmendje e madhe përdorimit të metodave interaktive, teknikave të të menduarit kritik dhe krijues, bashkëpunimit në ansamble kor/ instrumente. Përshtatja e mësimi për nxënësit me nevojë të veçanta dhe mbështetja e talenteve në lëndën e muzikës nxit kuriozitetin për lëndën. Në këtë rubrikë do të ketë edhe disa shembuj veprimtarish për përmbushjen e rezultateve të të nxënësve.

- d) *Vlerësimi i nxënësve është një tjetër rubrikë, e cila përshkruan në mënyrë të përmbledhur llojet e vlerësimit të nxënësit, shembuj të instrumenteve të vlerësimit, vlerësimin si metodologji të nxëni. Gjithashtu në këtë rubrikë do të ketë edhe shembuj të niveleve të arritjes së rezultateve të të nxënit.*
- e) *Burimet dhe materialet didaktike që mund të përdoren në lëndën e muzikës. Njohja me instrumentet muzikore, tingujt dhe zhurmat, tempi, ritmi etj., do të trajtohen gjithashtu në program si burime të rëndësishme për zhvillimin e aftësive muzikore.*
- f) *Rekomandime për zbatimin e programit. Në këtë rubrikë do të ketë disa rekomandime për përdoruesit e programit lëndor siç janë: nxënësit, mësuesit, hartuesit e teksteve mësimore, hartuesit e testeve kombëtare, vlerësuesit e jashtëm të cilësisë, prindërit.*
- g) *Ndryshimet përmbajtjesore. Në këtë rubrikë do të përshkruhen përditësimet kryesore në përmbajtjen lëndore.*

4 KOMPETENCAT DHE AFTËSITË QË ZHVILLON LËNDA E MUZIKËS

4.1 Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënit

Zhvillimi i kompetencave kyçe nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies dhe të nxënies kërkon që mësuesi të sigurojë një lidhje të qëndrueshme dhe funksionale midis kompetencave kyçe dhe atyre të lëndës, për klasën e parë të arsimit fillor. Kjo kërkon një planifikim të kujdesshëm të situatave të të nxënit, si dhe përzgjedhjen e metodave, mjeteve dhe burimeve të përshtatshme që nxisin angazhimin, reflektimin dhe zbatimin praktik të njohurive. Muzika nuk është vetëm një disiplinë artistike, por një mjet i fuqishëm për të zhvilluar aftësi kyçe të shekullit 21. Ajo e përgatit nxënësin për të qenë *krijues, bashkëpunues, komunikues efektiv dhe qytetar aktiv* në një botë në zhvillim të vazhdueshëm. Aftësitë kyçe të shekullit 21, janë një grup kompetencash që i ndihmojnë individët të jenë të suksesshëm në një botë që ndryshon me shpejtësi, të drejtuar nga teknologjia, informacioni dhe globalizimi. Lënda e muzikës, në mënyrë të natyrshme, kontribuon fuqishëm në zhvillimin e këtyre aftësive.

- Kreativiteti, ku muzika inkurajon dhe nxit krijimtarinë përmes kompozimit, improvizimit dhe interpretimit artistik. Nxënësit mësojnë të shprehin veten në mënyrë unike dhe të zhvillojnë ide origjinale.
- Bashkëpunimi, ku muzika nxit nxënësit të punojnë në grup si p.sh.: në kor, në ansambël, ku secili ka një rol të rëndësishëm. Kështu ju jepet mundësia që ata të punojnë në grup, të zhvillojnë dëgjim aktiv dhe të ndajnë dhe kuptojnë përgjegjësitë.
- Komunikimi, ku muzika si një formë universale komunikimi – përçon ndjenja, mesazhe dhe histori. Gjithashtu, diskutimi mbi muzikën ndihmon zhvillimin e të folurit dhe të shkruarit.
- Mendimi kritik dhe zgjidhja e problemeve, ku muzika inkurajon dhe nxit nxënësit në analizimin e veprave muzikore, zhvillon aftësitë e vendimmarrjes gjatë interpretimit dhe zgjidhja e sfidave teknike ndihmojnë në zhvillimin e mendimit analitik.
- Aftësitë teknologjike, ku muzika inkurajon dhe nxit përdorimin e softuerëve muzikorë, platformat online për krijim/shpërndarje të informacionit muzikor duke zhvilluar aftësitë digjitale.
- Ndërgjegjësimi global dhe kompetencat kulturore, ku muzika jep mundësinë njohjen dhe kuptimin e kulturave të ndryshme në klasë. Mësimi i muzikës i ndihmon nxënësit të jenë më të hapur dhe të kuptojnë diversitetin kulturor.
- Aftësitë për mësim gjatë gjithë jetës, ku muzika kërkon përkushtim, durim dhe disiplinë – vlera që ndihmojnë në formimin e një qëndrimi pozitiv ndaj të nxënës të vazhdueshëm.

Kompetenca kuptohet sot si një ndërthurje e balancuar mes njohurive, aftësive, qëndrimeve, vlerave dhe mendimit kritik, që mundësojnë nxënësin të përballë me situata reale dhe komplekse në mënyrë efektive dhe të pavarur. Qasja e mësimdhënies e bazuar në kompetenca e zhvendos fokusin nga përvetësimi pasiv i përmbajtjes lëndore (me mësuesin si qendër të procesit) drejt formimit të aftësive që ndihmojnë nxënësin të kuptojë, të zbatojë dhe të transferojë njohuritë në situata të reja dhe jetësore, duke u vendosur vetë nxënësi në qendër të procesit. Rezultatet e të nxënës për kompetencat kyçe që duhet të zhvillojë nxënësi në klasën e parë në lëndën e muzikës mund të përmbledhen si më poshtë:

Tabela 1. Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënit.

Kompetenca e komunikimit në gjuhën amtare	Kompetenca e komunikimit në gjuhë të huaja
<i>Për të dëshmuar kompetencën e komunikimit në gjuhën amtare, nxënësi:</i> - Kupton dhe përdor fjalë të thjeshta që përshkruajnë elementët e muzikës (zë i lartë/ulët, ritëm i shpejtë/ngadaltë, këngë e gëzueshme/trishtuar). - Tregon me fjalë të veta ndjesitë që i ngjall muzika. - Përfshihet në rrëfime muzikore dhe diskutime të shkurtra pas këngëve.	<i>Për të dëshmuar kompetencën e komunikimit në gjuhë të huaj, nxënësi:</i> - Imiton fjalë dhe fraza të thjeshta në gjuhë të huaj përmes këndimit. - Mëson tekstet bazë të këngëve të huaja dhe kupton domethënien e tyre përmes përkthimit ose ilustrim vizual. - Zhvillon ndjeshmëri ndaj tingujve dhe ritmit të një gjuhe të re.
Kompetenca në STEM (matematikë, shkencë, teknologji dhe inxhinieri)	Kompetenca digjitale
<i>Për të dëshmuar kompetencat në STEM, nxënësi:</i> - Kupton konceptet bazë të kohës dhe ritmit përmes lojërave muzikore. - Zbulon lidhjen ndërmjet tingullit dhe objekteve që e krijojnë atë (daulle, triangel, fishkëllimë). - Numëron rrahjet dhe krijon modele ritmike të përsëritura.	<i>Për të dëshmuar kompetencën digjitale, nxënësi:</i> - Përdor aplikacione edukative për të dëgjuar ose luajtur me tinguj muzikorë. - Ndër vepron me materiale muzikore në mënyrë të sigurt nën mbikëqyrje (dëgjim në YouTube Kids, aplikacione si Chrome Music Lab). - Krijon ritme të thjeshta në platforma interaktive muzikore.

Kompetenca personale, shoqërore dhe e të nxënës	Kompetenca qytetare
<i>Për të dëshmuar kompetencën personale, shoqërore dhe të nxënës, nxënësi:</i> - Bashkëpunon në këndim ose lojë muzikore me klasën. - Respekton radhën dhe kontribuon në aktivitetet grupore. - Ndjen kënaqësi dhe vetëbesim përmes pjesëmarrjes në aktivitetet muzikore.	<i>Për të dëshmuar kompetencën qytetare, nxënësi:</i> - Mëson këngë popullore që lidhen me traditat lokale dhe kombëtare. - Respekton rregullat e sjelljes gjatë aktiviteteve muzikore dhe performancave publike. - Kupton që muzika mund të tregojë histori të komunitetit dhe vendit të tij.
Kompetenca e sipërmarrjes	Kompetenca për vetëdijen dhe shprehjen kulturore
<i>Për të dëshmuar kompetencën e sipërmarrjes, nxënësi:</i> - Inicion ide për këndim ose për të shfaqur një ritëm të ri për klasën. - Tregon entuziazëm për të kontribuar në organizimin e aktiviteteve muzikore (koncerte, festa). - Eksperimenton me instrumente ose zëra për të krijuar diçka të re.	<i>Për të dëshmuar kompetencën për vetëdijen dhe shprehjen kulturore, nxënësi:</i> - Mëson këngë nga kultura të tjera dhe diskuton rreth tyre. - Tregon interes për instrumente, veshje dhe stile të ndryshme muzikore. - Krijon vizatime, histori ose lëvizje që shoqërojnë një këngë tradicionale.

4.2 Temat ndërkurrikulare dhe lidhja me lëndën e muzikës³

Integrimi i temave ndërkurrikulare me muzikën në arsimin fillor u mundëson nxënësve të kuptojnë më thellë lidhjet ndërmjet muzikës dhe jetës reale, duke i ndihmuar ata të zhvillojnë aftësi analitike, aftësitë e mendimit kritik, argumentimit dhe zgjidhjeve të problemeve. Këto tema përforcojnë përdorimin e muzikës si mjet për kuptimin e muzikës, planifikimin, marrjen e vendimeve dhe vlerësimin e situatave të ndryshme shoqërore, kulturore dhe shkencore.

- › *Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave.* Muzika i ofron mundësinë nxënësit për zhvillimin e ndjenjës së *identitetit kombëtar, njohjes dhe respektit ndaj kulturave të ndryshme*. Përmes zhvillimit të kësaj teme lënda e muzikës kërkon të zhvillojë ndjenjën e identitetit kombëtar përmes njohjes dhe këndimit të këngëve popullore shqiptare duke zbuluar traditat, zakonet, veshjet dhe historinë e vendit. Njohjes së instrumenteve tradicionale (si lahuta, çiftelia, fyelli, dajreja etj.) duke rritur krenarinë kombëtare. Interpretimit të këngëve dhe valleve popullore nga zona të ndryshme të Shqipërisë. Gjithashtu muzika ofron mundësinë që nxënësi të njohë kultura të tjera si: Këngë, valle dhe instrumente nga kultura të ndryshme (të rajonit dhe përtej) duke kuptuar dhe respektuar larminë kulturore. Kjo tematikë mundëson organizimin e aktiviteteve muzikore- kulturore si: “Trashëgimia jonë kulturore”, “Java Ndërkulturore”, etj., ku mund të prezantohen tradita dhe kultura të ndryshme përmes muzikës dhe vallëzimit.
- › *Qytetaria aktive dhe sipërmarrja.* Në këtë temë, muzika luan rol kyç sepse krijon mundësi që nxënësi të mësojë jo vetëm për artin, por edhe për rolin e tyre si qytetarë të angazhuar dhe krijues në komunitet. Duke qenë se muzika ka qenë gjithmonë një formë shprehjeje për çështje sociale, politike dhe komunitare, nxënësi analizon këngë që përcjellin mesazhe të drejta qytetare, si: promovimi i paqes, të drejtat e njeriut, barazinë apo mbrojtjen e mjedisit etj. Nxënësi krijon vetë *këngë që përçojnë mesazhe sociale*, duke u angazhuar në diskutime dhe reflektime mbi realitetin e tyre. Për realizimin e kësaj tematike mund të realizohen *koncerte që përcjellin një mesazh*, (p.sh. ndihmë për fëmijë në nevojë, mbledhje fondesh për një çështje komunitare etj.).Ndërsa në lidhje me sipërmarrjen mund të trajtohen tema si: *si të menaxhosh një grup*

³ Veprimtaritë praktike të zhvillimit të temave ndërkurrikulare mund të përshkruhen në udhëzuesit kurrikularë lëndorë - muzika.

muzikor, një koncert apo një kanal muzikor online. Tema të tjera p.sh.: si funksionon industria muzikore – nga prodhimi i muzikës, marketingu, promovimi, deri te shitja, apo *roli i rrjeteve sociale* në zhvillimin e një karriere muzikore ose krijimin e projekteve muzikore fitimprurëse.

› *Shëndeti mendor, fizik dhe siguria.* Muzika krijon mundësi të mira për të edukuar nxënësin, por edhe duke ndikuar pozitivisht në mirëqenien emocionale, fizike dhe sociale të tyre. Ajo luan një rol të rëndësishëm në jetën tonë të përditshme dhe shpesh përdoret për të reduktuar stresin, ankthin si dhe për të përmirësuar gjendjen shpirtërore. Nxënësi dëgjon dhe analizon rreth një muzikë relaksuese; krijon një playlist muzikor personal, me muzikë që zhvillon ndjenjën e qetësisë/qeta, energjisë/ritmike, përqendrim; krijon ose interpreton këngë që shprehin emocione, duke nxitur vetëdijen emocionale. Gjithashtu, muzika është e lidhur ngushtë me **aktivitetin fizik**, sidomos përmes vallëzimit dhe lëvizjes. Ajo edukon nxënësin me sigurinë se si:

- të sillet dhe rregullat që duhet të ndjekë **në aktivitete muzikore** (si prova, koncerte, përdorimi i instrumenteve);
 - të ruaj veten por edhe të tjerët, duke përdorur muzikën në mënyrë të shëndetshme gjatë dëgjimit, si dhe duke u mbrojtur nga dëgjimi i muzikës me volum të lartë;
 - të diskutojë dhe ndajë nëpërmjet internetit krijimet e veta muzikore duke ruajtur të drejtat e autorit.
- › *Zhvillimi i qëndrueshëm dhe qëndrueshmëria mjedisore.* Në lëndën e muzikës zhvillohet në mënyrë kreative dhe edukative si: krijimi i këngëve me tekst poetik që flasin për:

- Ruajtjen e natyrës,
- Ndotjen e ajrit, ujit dhe tokës,
- Ndryshimet klimatike,
- Rëndësinë e riciklimit dhe kursimit të energjisë

Analizimi i këngëve ekzistuese me temë mjedisore ku mund të analizohet përmbajtja dhe mesazhi i këngëve të njohura që trajtojnë çështje të mjedisit, si p.sh.:

- *Earth Song* – Michael Jackson
- *Big Yellow Taxi* – Joni Mitchell
- *Mercy Mercy Me (The Ecology)* – Marvin Gaye

Përdorimi i materialeve të riciklueshme për krijimin e instrumenteve muzikore me goditje nga materiale të riciklueshme si shishe plastike, kanaçe, kuti, etj., duke zhvilluar ndërgjegjësimin për riciklimin dhe përdorimin e burimeve në mënyrë kreative. Organizimi i një koncerti tematik ku të interpretohen këngë me temë mjedisore, duke kombinuar muzikën me artin pamor dhe mesazhe për ruajtjen e mjedisit.

› *Teknologjia, shoqëria dhe media.* Muzika luan një rol të rëndësishëm për të zhvilluar te nxënësit aftësi kritike, kreative dhe digjitale në një botë gjithnjë e më të ndërlidhur përmes teknologjisë.

Teknologjia ka transformuar mënyrën se si krijohet, regjistrohet dhe shpërndahet muzika. Nxënësi mëson të përdorë programe të ndryshme muzikore digjitale (si GarageBand, Soundtrap, Audacity), krijon kompozime origjinale përmes teknologjisë, analizon si janë krijuar këngë moderne me ndihmën e teknologjisë (efekte, sintetike, miksime etj.). Gjithashtu media ndikon në shijet muzikore, ndërsa përdorimi i mediave sociale dhe platformat online (YouTube, TikTok, Spotify) ndikojnë në formimin e preferencave muzikore dhe identitetit kulturor të të rinjve.

Muzika është një gjuhë universale që lidh njerëzit në komunitete online dhe reale. Nxënësi krijon projekte multimediale muzikore për të trajtuar çështje sociale (si bullizmi, barazia gjinore, miqësia), organizon një fushatë online me një këngë me mesazh shoqëror, reflekton mbi etikën e përdorimit të muzikës në rrjete sociale (e drejta e autorit, privatësia).

4.3 Kompetencat e lëndës së muzikës dhe rezultatet e të nxënit

Bazuar në këtë kurrikul, lënda e muzikës synon të përmbushë 3 kompetenca, të cilat lidhen me kompetencat kyçe që një nxënës duhet të zotërojë gjatë jetës së tij dhe që arrihen nëpërmjet 3 tematikave kryesore. Këto kompetenca zbërthehen në rezultate të nxëni për secilën klasë.

Diagrama 2. Korniza konceptuale e lëndës së muzikës, tematikat dhe kompetencat lëndore, kompetencat kyçe

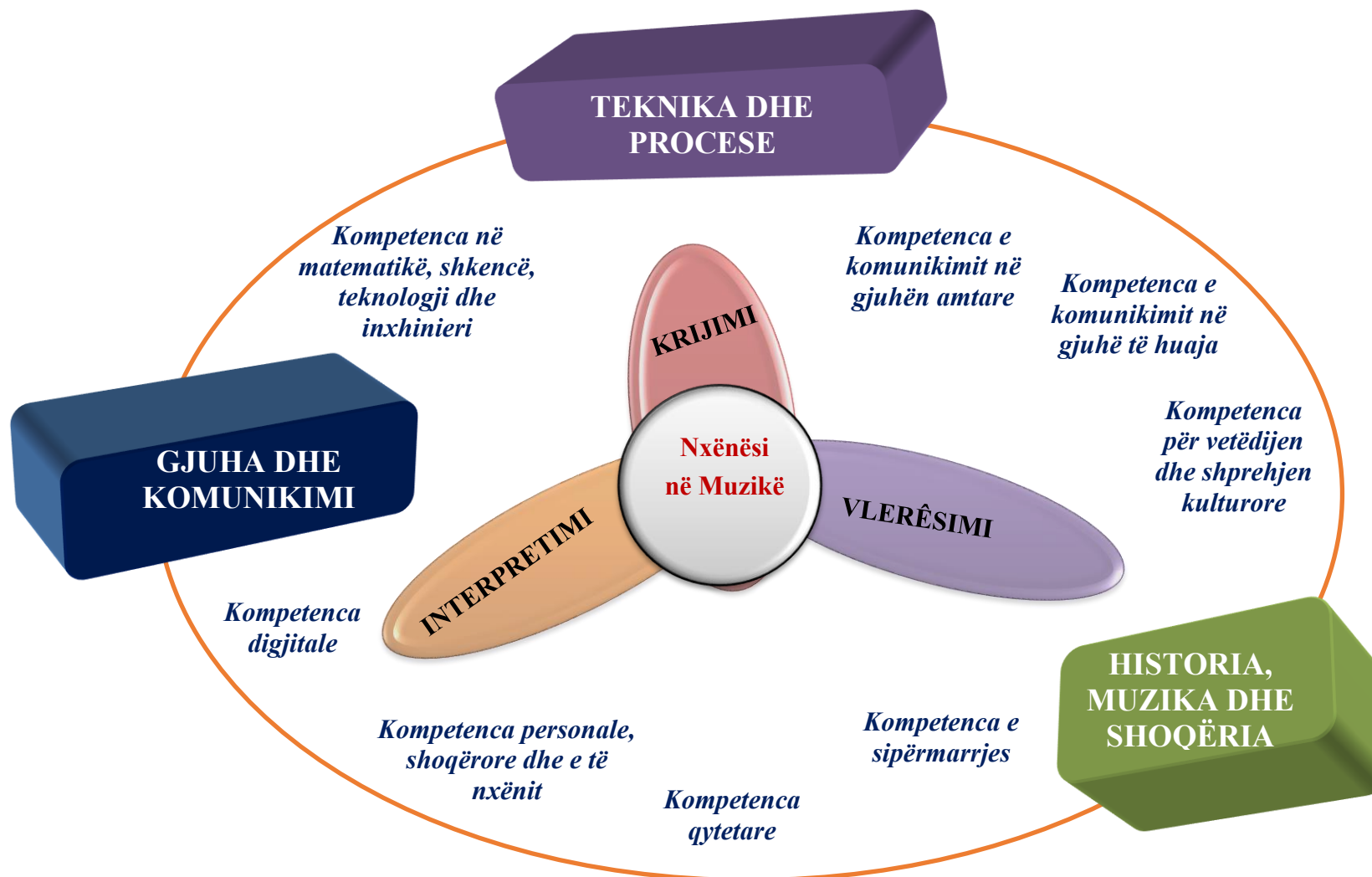

Tabela 2: Kompetencat muzikore dhe rezultatet e të nxënës

Gjithashtu lënda e muzikës, zhvillon një sërë aftësish ku nxënësit angazhohen në aktivitetet muzikore dhe zhvillojnë kompetencat muzikore.

Tre janë kompetencat lëndore të muzikës që përftohen nga njohuritë dhe përfshijnë:

KOMPETENCAT LËNDORE - MUZIKË		
Kompetencat lëndore	Përshkrimi i kompetencave	Rezultatet e të nxënës për kompetencat për klasën e parë
Krijimi muzikor	Nxënësi zhvillon aftësitë për të identifikuar fenomene të ndryshme muzikore nga jeta e përditshme në natyrë, mjedisin përreth dhe muzikë, duke u ndalur në dy shtyllat kryesore të muzikës: Ritmi dhe melodia. Kjo kompetencë kërkon që nxënësi të eksperimentojë duke zbuluar kuptimin mbi muzikën si dhe duke organizuar krijimin e vet muzikor, sipas elementeve të gjuhës muzikore.	<i>Nxënësi:</i> - përdor ide të ndryshme, duke përdorur gjuhën muzikore për të krijuar ; - eksperimenton duke zbuluar dhe zhvilluar më tej idetë e veta mbi muzikën; - organizon krijimin e vet muzikor, sipas elementeve të gjuhës muzikore; - ndan përvojat e veta krijuese muzikore me të tjerët.
	Nxënësi zhvillon aftësitë për të kënduar dhe për të luajtur me instrumente të thjeshta muzikore me goditje dhe perkusionit. Ai këndon këngë me tematika të ndryshme duke respektuar rregullat e këndimit dhe	<i>Nxënësi:</i> - këndon këngë me tematika të ndryshme si dhe, këngë /lojëra muzikore;

Performimi/interpretimi muzikor	shoqërimit me instrumente (këngë /lojëra muzikore). Kjo kompetencë mëson që nxënësi të bashkëpunojë me të tjerët dhe ndan përvojat e veta performuese/interpretuese me të tjerë.	- zbaton mënyrën e këndimit solo dhe në ansamble; - respekton rregullat e interpretimit gjatë këndimit dhe luajtjes në instrumente; - ndan përvojat e veta interpretuese me të tjerë.
Vlerësimi i veprave muzikore	Aftësi për të dëgjuar, përjetuar, përshkruar emocionet nga fragmente nga filma, këngë, apo vepra muzikore të përzgjedhura për këtë grup moshë. Kjo kompetencë synon që nxënësi të dëgjojë në mënyrë aktive duke zhvilluar aftësitë ndryshme muzikore si përqendrimin, njohjen e veprave dhe përfaqësuesve, bashkëpunimin dhe komunikimin për të punuar në grupe. Gjithashtu, nxënësi fillon të gjykojë dhe të ndërtojë një mendim apo këndvështrim personal rreth veprës që dëgjon apo performon, duke zhvilluar aftësitë kritike për të ofruar dhe pranuar mendim ndryshe.	<i>Nxënësi:</i> - Zhvillon aftësitë për të dëgjuar zhanre të ndryshme muzikore sidomos për fëmijë. - Identifikon karakteristikat e tingujve në melodi apo këngë të ndryshme. - Njeh vepra muzikore nga kultura të ndryshme muzikore si dhe përfaqësuesit e tyre. - Zhvillon aftësitë për të punuar në vetëm/solo dhe në grup (ansamble, kor). - Shkëmben ide dhe përvoja muzikore me bashkëmoshatarët. - Ofron dhe pranon këndvështrime mbi performanca të ndryshme muzikore apo krijime të ndryshme. - Aftësohet për të analizuar dhe vlerësuar muzikën.

5 PËRMBAJTJA MËSIMORE DHE REZULTATET E TË NXËNIT

5.1 Koha mësimore për secilën tematikë për klasën e parë

Lënda e muzikës zhvillohet për 35 javë mësimore me nga 1 orë secila, pra gjithsej 35 orë për secilën klasë. Lënda e muzikës specifikon kohën (orët e sugjeruara) e secilës tematikë për klasën e parë. Shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore, të përcaktuar në planin mësimor të arsimit bazë. Kjo ka si qëllim që, përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Tabela 3: Orë të sugjeruara për çdo tematikë

Tematika	Gjuha dhe komunikimi muzikor	Teknika dhe procese	Historia, muzika dhe shoqëria	Gjithsej orë
Klasa e parë	6	24	5	35 orë

5.2 Përmbajtja e klasës së parë

Programi i lëndës muzikë klasa e parë zhvillohet përmes tri tematikave:

Tematika I: Gjuha dhe komunikimi muzikor,

Tematika II: Teknika dhe procese muzikore,

Tematika III: Historia, muzika dhe shoqëria.

Për secilën tematikë janë paraqitur njohuritë, aftësitë, që duhet të demonstrojë nxënësi lidhur me tematikat përkatëse, ndërkohë qëndrimet dhe vlerat që demonstroi nxënësi në lëndën e muzikës përmbledhen për të gjitha tematikat. Tematikat dhe renditja e tyre **nuk** presupozojnë që përmbajtja vjetore, përgjatë vitit shkollor, duhet të zhvillohet e ndarë sipas tematikave dhe në këtë renditje. Sasia e orëve mësimore për secilën tematikë është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, kurse janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën tematikë.

KLASA E PARË

5.2.1 Tematikat: Gjuha dhe komunikimi

TEMATIKA: GJUHA DHE KOMUNIKIMI	
<i>Përshkrimi i tematikës</i> Përmbajtja e kësaj tematike mundëson që nxënësi të mësojë mbi tingujt dhe ritmin si fenomen që e ndesh kudo. Ai zbulon, përjeton, krijon dhe improvizon vetëm ose në grup ritme dhe tinguj. Ndërsa mësimi i ritmit dhe melodinë, vjen natyrshëm përmes identifikimit të elementet tingullore dhe ritmike nga mjedisi, i provojnë dhe i përjetojnë ato në forma të ndryshme përmes dëgjimit, krijimit, këndimit. Pra, dukuritë muzikore dhe muzika, përjetojnë e zbatohen në forma dhe veprimtari konkrete.	
NJOHURITË	AFTËSITË
Ritmi dhe burimet e tij: - <i>Ritmi</i> në mjedis dhe ndryshueshmëria e goditjeve të tyre. - Ritmi me dy goditje në natyrë dhe në mjedisin përreth. - Ritmi me dy goditje në muzikë – i gjatë i shkurtër. - <i>Ritmi</i> dhe ndryshueshmëria e goditjeve gjatë dëgjimit.	Ritmi dhe burimet e tij: Nxënësi: - Zbulon dhe përjeton ritmin në mjedisin përreth dhe natyrë, duke i imituar ato nëpërmjet goditjeve ritmike. - Krijon modele ritmike dhe kupton ndryshueshmërinë e goditjeve <i>ritmike</i> ose <i>joritmike</i> përmes <i>duartrokitjeve me shuplaka</i>. - Krijon simbole personale për goditjet që përbëjnë ritmin – <i>goditjet e gjata dhe të shkurtra</i>.

- <i>Ritmi me mjete trupore - duartrokitjet me shuplaka.</i> Tempi - <i>shpejtësia e ritmit, ngadalë –shpejt.</i>	- <i>Përjeton modele ritmike të ndryshme nëpërmjet goditjeve dyshe me instrumente me goditje ose shuplaka.</i> - <i>Zhvillon përqendrimin dhe kujtesën për të imituar ritme të ndryshme.</i> - <i>Prezanton lirshëm mendimin e vet rreth ritmit.</i> Tempi Nxënësi: - <i>Dëgjon fragmente muzikore duke identifikuar llojin e tempit (ngadalë-shpejt).</i> - <i>Demonstron kuptimin e shpejtësisë së ritmit gjatë dëgjimit në këngët për fëmijë, duke iu përgjigjur fragmenteve të shkurtra muzikore përmes lëvizjeve trupore.</i>
Tingulli dhe burimet e tij: - <i>Tingujt natyrorë.</i> - <i>Tingujt njerëzorë.</i> - <i>Tingujt muzikorë.</i> - <i>Tingujt e dëmshëm.</i> - <i>Ndryshueshmëria e tingujve dhe karakteristikat e tyre (fortë – butë, i lartë - i ulët).</i>	Tingulli dhe burimet e tij: Nxënësi: - <i>Zbulon dhe përjeton përmes dëgjimit:</i> <i>tingujt e ndryshëm nga natyra apo mjedisi përreth: shiu kur bie, bubullimat, era kur fëshfërin, boritë e makinave, qentë kur lehin, kukuvajka, macja kur mjaullin ,lumi kur rrjedh i qetë.</i>

	tingujt e ndryshëm njerëzor, <i>foshnjat kur qajnë, njeriu kur flet, njeriu kur këndon, kur bërtet etj.</i> tingujt e ndryshëm muzikorë <i>violina, flauti, çiftelia etj.</i> - Zbulon tingujt që nxjerrin instrumentet: <i>trekëndëshi, shkopinjte, zilja/këmbora</i>, duke kuptuar ndryshueshmërinë e tingujve që lëshon secila prej tyre nga forma dhe materiali. - Zbulon tingujt të ndryshëm duke identifikuar tingujt e fortë -të butë -të lartë -të ulët p.sh.: <i>tingëllimi i instrumenteve me goditje të prodhuara vetë në shtëpi apo klasë; tingulli i një instrumenti muzikor, p.sh., violinës, dhe i kontrabasit (ndryshimet).</i> - Përcakton karakteristikat dhe ndryshimet e tingujve që dëgjojnë në jetën e përditshme dhe nga muzika, duke i shpjeguar me fjalë të thjeshta, p.sh.: <i>Tingujt nga natyra - zëri i zogut dhe zëri i luanit (ndryshimet).</i> <i>Zërat e njerëzve - zëri i gruas dhe zëri i burrit (ndryshimet).</i> <i>Tingujt që lëshon trupi - tingëllimi i mjeteve trupore (trokitje e trupit, duarve, këmbëve, fishkëllima).</i>
Timbri / ngjyra: - nga natyra. - njeriut.	Timbri / ngjyra: Nxënësi: - Shpjegon <i>ngjyrimin e zërit</i> të shokut apo shoqes gjatë të folurës apo këndimit, duke përcaktuar dhe argumentuar ndryshueshmërinë që dëgjon nga çdo zë.

- instrumenteve. - Karakteristikat dhe ndryshueshmëria e tyre.	- Zhvillon vëmendjen dhe kujtesën për të mbajtur mend tinguj të ndryshëm që dëgjon. - Identifikon karakteristikat dhe ndryshueshmëria e tyre e tingujve sipas ngjyritit që ata dëgjojnë. - Komunikon lirshëm mendimin e vet rreth tingujve natyrorë, njerëzor dhe muzikor.
---	--

5.2.2 Tematikat: Teknika dhe procese

TEMATIKA: TEKNIKA DHE PROCES
<i>Përshkrimi i tematikës</i> Përmbajtja e kësaj tematike mundëson që nxënësi të aftësohet në procesin e këndimit dhe të luajtjes me instrumente. Ai mëson të këndojë dhe luajë me instrumente të thjeshta muzikore, përjetuar, interpretuar, improvizuar, komunikuar, bashkëpunuar me njëri tjetrin. Përmbajtjet e këngëve që mësohen kanë tematika të ndryshme, duke plotësuar kështu mjaft tregues të kompetencave kyçe dhe lëndore. Këngët mund të jenë me tematikë nga, <i>atdheu, familja, shoqëria, patriotike dhe festat e ndryshme</i> etj., <i>këngë/lojë muzikore apo popullore</i>. Ato duhet të jenë didaktike dhe kanë vlera artistike muzikore - poetike, të cilat edukojnë për një qëllim të caktuar, ndaj tematika e tyre është e detyrueshme. Këngët duhet të jenë të thjeshta për nga <i>shtrirja e regjistrimit vokal (zërit), melodia dhe ritmi</i>. Procesi i këndimit zhvillohet nëpërmjet mësimi të mënyrës së këndimit saktë përmes respektimit të rregullave të këndimit edhe në intonacion e ritëm. Instrumentet trupore, instrumentet me goditje dhe instrumentet e thjeshta ORF, do të ndihmojnë nxënësit të kuptojnë bashkëveprimin e tyre gjatë këndimit edhe me instrumentet.

NJOHURITË	AFTËSITË
Aparatit nga formohet zëri - Ndërtimi i aparatit vokale të njeriut Rregullat e këndimit: - Hapja e gojës - Frymëmarrja - Intonimi - Qëndrimi - Shqiptimi	Aparatit nga formohet zëri Nxënësi: - Njeh aparatit nga formohet zëri i njeriut, - përcakton disa pjesë të aparatit vokale të njeriut. Rregullat e këndimit: Nxënësi: - Njeh rregullat e këndimit , - Respekton rregullat e këndimit gjatë këndimit të këngëve. - Respekton gjatë këndimit <i>ritmin, intonacionin, rregullat e këndimit.</i>
Këngë & Lojëra muzikore për fëmijë	Këngë & Lojëra muzikore për fëmijë Nxënësi: - Këndon këngë me tematika të larmishme (atdheu, familja, natyra, shoqëria, shkolla himn etj.), në kohët 2/4, 3/4, 4/4 , me regjistër të thjeshtë vokale, me shtrirje brenda oktavës qendrore, nga notat Do – Do². - Këndon këngë për fëmijë <i>solo dhe në grup.</i>

	- Interpreton këngët e mësuara natyrshëm, me emocion dhe ndjenjë. - Këndon dhe interpreton sipas një koreografie të ideuar për <i>këngë – lojëra muzikore</i> - Këndon dhe interpreton lojërat muzikore <i>popullore</i> për fëmijë të krahinës ose më gjerë. - Këndon dhe shoqëron këngët, lojërat muzikore, duke ndërthurur muzikën me lëvizjen.
Mjetet trupore: - Shuplakat. - Kërcitjet. - Këmbët. - Fishkëllima.	Mjetet trupore: Nxënësi: - Njeh mjetet trupore dhe i përdor ato gjatë veprimtarive të ndryshme muzikore. - Përjeton ritmin tek këngët ose lojërat muzikore, përmes <i>duartrokitjeve me shuplaka</i>. - Shoqëron lojërat muzikore dhe popullore me mjete trupore (shuplaka)
Instrumentet ORF: - Tamburi. - Shkopinjtë. - Zilja/këmbora.	Instrumentet ORF: Nxënësi: - Njeh instrumentet e thjeshta me goditje ORF si: <i>tamburi, shkopinjtë, zilja / këmbora, trekëndëshi</i>.

- Trekëndëshi Rregullat e luajtjes në instrument: - Qëndrimi. - Mbajtja e instrumentit.	- Shoqëron lojërat muzikore dhe popullore me vegla me goditje (shkopinj, tambur, zilja etj.). - Luan me instrumentet e thjeshta me goditje <i>tamburi, shkopinjtë, zilja / këmbora, trekëndëshi</i>. - Ndërton me materiale të riciklueshme instrumentet e thjeshta me goditje ORF si: <i>tamburi, shkopinjtë, zilja / këmbora, trekëndëshi</i>. - Improvizon mbi melodi të ndryshme, duke ndërthurur muzikën me lëvizjen. Rregullat e luajtjes në instrument: Nxënësi: - Zbaton gjatë lojës në instrumente të ndryshme rregullat kryesore.
--	---

5.2.3 Tematika: Historia, muzika dhe shoqëria

TEMATIKA: HISTORIA, MUZIKA DHE SHOQËRIA
<i>Përshkrimi i tematikës</i> Përmbajtja e kësaj tematike mundëson që nxënësi të kuptojë se muzika zhvillohet përmes një mendimi muzikor, i cili është një element shumë i rëndësishëm. Muzika krijon emocione, që shprehin: dashuri, kënaqësi, keqardhje, gëzim, shpresë, mërzitje. Veprimtaritë muzikore përmes

dëgjimit muzikor të këngëve apo pjesëve të ndryshme muzikore, aftëson nxënësit të përjetojnë muzikën dhe shprehin emocionet që ndjejnë për të; kultivon tek nxënësit dëshirën për muzikën dhe i bën ata të vetëdijshëm ndaj muzikës që ata dëgjojnë. Fragmente të shkurtra muzikore përveçse krijojnë emocione të ndryshme tek ata, i ndihmon të kuptojnë gjuhën muzikore, të shprehin bukur dhe të vlerësojnë rreth *karakteristikave të ritmit, tingujve, ngjyrimit, dinamikës* duke përdorur fjalë të thjeshta. Ata fillojnë njohin muzikën në mënyrë të drejtë, pasurojnë njohuritë e tyre të përgjithshme të kulturës dhe njihen me shumëllojshmërinë e krijimeve artistike nga e kaluara dhe e tashmja, nga vendi dhe bota.

NJOHURITË	AFTËSITË
Mendimi muzikor dhe gjendja emocionale - Këngë dhe lojëra për fëmijë - Muzikë filmi për fëmijë shqiptarë dhe të huaj (Harri Poter, Beni ecën vetë etj.) - Vepra nga kompozitorë të huaj: - o Kamile Saint-Sans – “Karnavali i kafshëve” - o Pjetër Çajkovski – fragmente muzikore nga baleti “Arrëthyesi”, fragment muzikor nga “Valsi i luleve” - o Sergei Prokofiev – vepra muzikore “Peteri dhe ujku” përrallë muzikore me personazhe të përfaqësuara nga instrumente muzikore.	Mendimi muzikor dhe gjendja emocionale Nxënësi: - Dëgjon këngë dhe lojëra të thjeshta muzikore dhe shpreh emocionet lidhur me muzikën e tyre. - Shpreh emocionet për melodinë që dëgjon duke përdorur terminologji muzikore: <i>e gëzueshme, e trishtueshme, e qetë dramatike, irrituar, marsh, e ëmbël.</i> - Përdor simbole të ndryshme grafike, për të shprehur gjendje të ndryshme emocionale në nga muzika që dëgjon. - Argumenton muzikën që dëgjon, duke përdorur fjalor të thjeshtë muzikor. - Respekton përjetimin dhe vlerësimin e shokut dhe të shoqes, lidhur me fragmentin muzikor.

QËNDRIME DHE VLERA

Nxënësi:

- Zhvillon qëndrim pozitiv ndaj të mësuarit të muzikës duke nxitur kureshtjen, dëshirën për të zbuluar dhe eksploruar tinguj të rinj.
- Krijon vetëbesim dhe vetëvlerësim duke i bërë ata të ndihen të sigurt për aftësitë e tyre muzikore.
- Zhvillon durimin dhe përqendrimin, vëmendjen dhe këmbënguljen për mësimin e instrumenteve muzikore.
- Zhvillon disiplinë dhe respekt ndaj rregullave të mësimin të muzikës në grup.
- Përfshihet aktivisht dhe mëson të marrë pjesë me dëshirë në veprimtaritë krijuese dhe bashkëpunuese në klasë dhe në shkollë.
- Krijon ndjenjën e bashkëpunimit dhe punës në grup ku muzika shpesh realizohet në ansamble, duke nxitur ndjesinë e përkatësisë dhe përgjegjësisë kolektive.
- Stimulon imagjinatën për të shprehur ndjenjat në mënyrë artistike përmes krijimeve muzikore.
- Ndan kuptimin dhe emocionet duke zhvilluar ndjeshmërinë dhe empatinë me të tjerët.
- Njeh kultura të ndryshme përmes muzikës, duke respektuar tradita të ndryshme muzikore dhe diversitetin kulturor.
- Praktikohet në mënyrë të rregullt për të krijuar një vetë disiplinë dhe përkushtim, duke kuptuar rëndësinë e përpjekjes dhe ushtrimit të vazhdueshëm.

5.3 Shembuj të veprimtarive për përmbushjen e rezultateve të të nxënit (RN-ve)⁴.

Në këtë rubrikë paraqiten disa shembuj të veprimtarive që mund të përdoren nga mësuesi për përmbushjen e rezultateve të të nxënit në tematika të ndryshme.

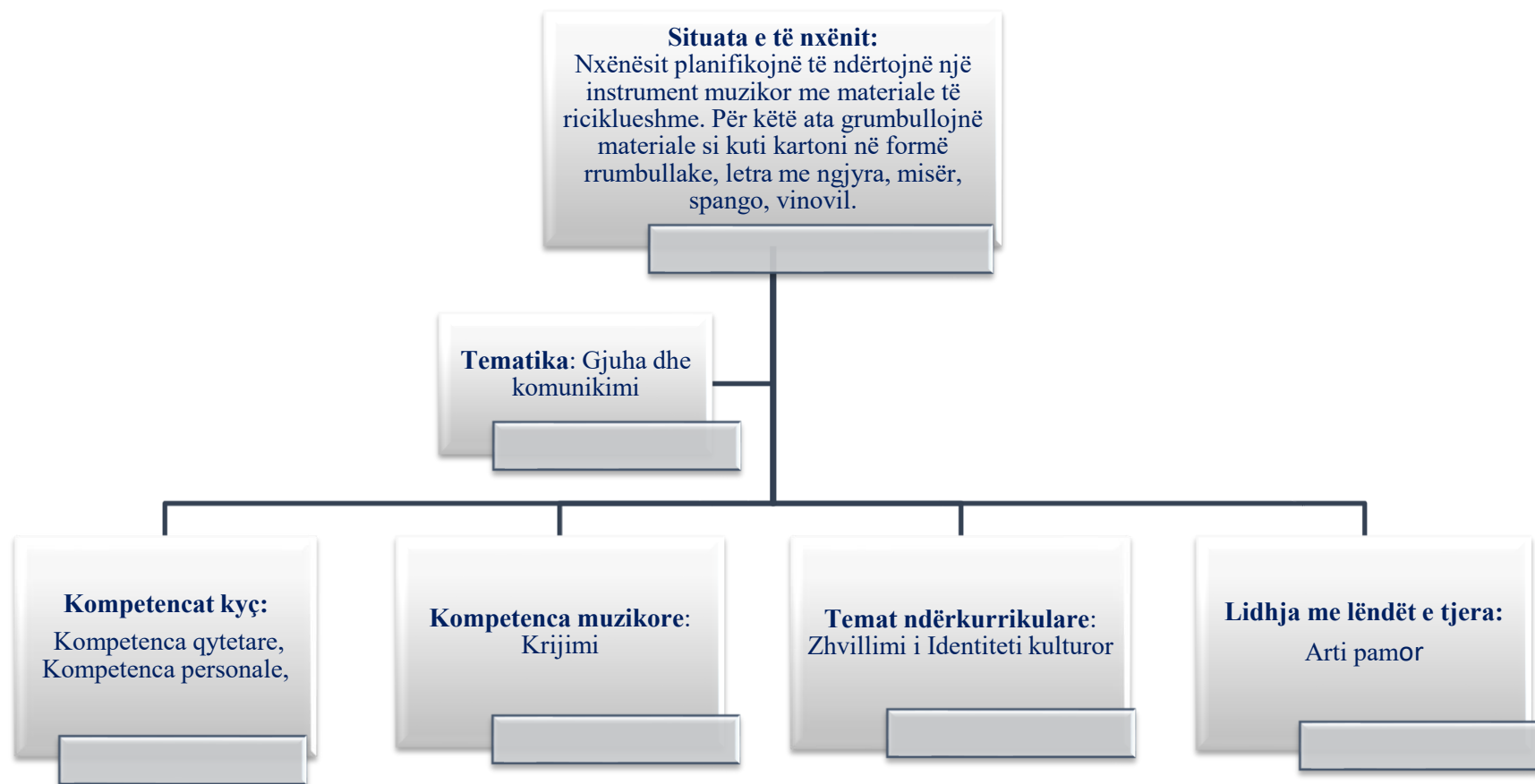
Tabela 4. Shembull i veprimtarive për përmbushjen e RN-ve

REZULTAT TË NXËNI TË ORËS MËSIMORE	VEPRIMTARIA PRAKTIKE
SHEMBULLI	
Ndërton me materiale të riciklueshme instrumentet e thjeshta me goditje ORF si:	<i>Prezantimi i situatës</i> Mësuesi vendos mbi tavolinë disa instrumente me goditje: zilja, shkopinjtë, tambur, këmborë dhe pyeten nxënësit nëse i njohin. Ata provojnë tingëllimin e tyre, prekin dhe kuptojnë përbërjen dhe materialin me të cilin janë ndërtuar.

⁴ Në udhëzuesit kurrikularë për lëndën e muzikës do të përshkruhen veprimtari praktike për përmbushjen e rezultateve të të nxënit sipas tematikave të lëndës.

<i>tamburi, shkopinjtë, zilja / këmbora, trekëndëshi</i>	Zgjedhja e instrumenteve. Nxënësve u kërkohet që të zgjedhin instrumentin që dëshirojnë për ta ndërtuar atë. Nxënësi /it zgjedh një instrument dhe. Aftësimi praktik. Nxënësi duhet të: • Ndërtojnë instrumentin me materiale të riciklueshme, • Shoqërojnë me të një këngë që ata pëlqejnë Shpjegimi i ndërtimit të instrumentit. <i>Çdo grup i nxënësve paraqet instrumentin muzikor duke prezantuar rrugën që kanë ndjekur për ta ndërtuar atë (mjetet dhe materialet) p.sh.: për tamburin: Vinovil, letra me ngjyra, kuti e fortë kartoni, gërrshërë, etj.</i> Reflektimi. Mësuesi udhëzon nxënësit të reflektojnë me pyetje: • “Pse e përdorim instrumentin e tamburit?” • Si do ta ndërtonim ndryshe këtë instrument?
---	---

Diagrama 3. Shembull situatë të nxëni dhe lidhja me elementet e programit

6 METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIES

Mësimdhënia dhe të nxënit efektiv përfshin një kombinim qasjesh, strategjish, metodash dhe teknikash që përdoren për të mbështetur të nxënit efektiv dhe zhvillimin e kompetencave të nxënësve në mjediset mësimore. Këto strategji dhe metoda marrin parasysh dhe plotësojnë nevojat e të nxënit si dhe sigurojnë pjesëmarrjen aktive të nxënësve në përzgjedhjen dhe shfrytëzimin e informacionit, duke nxitur përgjegjshmërinë vetjake, iniciativën, reflektimin, pavarësinë e gjykimit, vetëvlerësimin, bashkëpunimin dhe barazinë. Edukimi promovon disa metoda të nxëni të cilat janë: a) Të nxënit me në qendër nxënësin; b) Të nxënit që promovojnë kompetencat; c). të nxënit e diferencuar; d) të nxënit e integruar; dh) Përdorimi i teknologjisë digjitale; e) Mësimin e kombinuar; ë) Të nxënit e bazuar në projekte; f) Angazhimi aktiv; g) Zhvillimin e të menduarit kritik dhe zgjedhjes së problemeve; gj) Të nxënit në bashkëpunim; h) Të nxënit e bazuar në lojëra etj.

6.1 Roli i situatave të të nxënit praktike nga jeta reale në mësimin e muzikës.

Metoda mësimore⁵ janë:

a) *Mësimi përmes lojës*

- Lojëra ritmike (duartrokitje sipas ritmit, ecje në kohë me muzikën).

⁵ Në udhëzues kurrikularë për lëndën e muzikës do të përshkruhen të detajuara veprimtari praktike për zbatimin e metodave të mësimdhënies.

- Lojëra me këngë, lodra popullore ose të thjeshta për fëmijë me tematika gjithëpërfshirëse.

b) Këndimi vetëm dhe në grup

- Këndim i këngëve të thjeshta me fjalë argëtuese dhe melodi të lehta.
- Përmirëson shqiptimin, frymëmarrjen dhe dëgjimin kolektiv.

c) Dëgjimi aktiv i muzikës

- Dëgjimi i pjesëve të shkurtra muzikore (nga muzika e filmit për fëmijë, nga muzika klasike ose popullore) duke nxitur komunikimin dhe zhvillimin e aftësive të menduarit kritik, pash: “Si ndihesh kur e dëgjon këtë?” ose “Çfarë instrumente dëgjon?”

d) Përdorimi i instrumenteve ritmike

- Tamburina, triangolo, marakas, ksilofon – për të ndjerë tingullin ose për të ndjekur ritmin.
- Fëmijët mësojnë të luajnë në grup dhe të ndjekin një udhëheqës.

e) Krijimtaria dhe improvizimi

- Inkurajimi për të krijuar tinguj ose ritme me trup, objekte ose instrumente të thjeshta.
- Liria për të shprehur veten muzikalisht.

Përfitimet që nxënësit marrin nga zhvillimi i këtyre strategjive mësimore përmes mësimin të muzikës janë: përmirësimi i koordinimit trupor dhe motorikës fine; zhvillimi i gjuhës dhe kujtesës përmes teksteve të këngëve; rritja e vetëbesimit dhe bashkëpunimit me të tjerët; ndërton baza të qëndrueshme për mësimin e përmbajtjeve muzikore të mëtejshme.

6.2 Puna me nxënësit me nevoja të veçanta në lëndën e muzikës

Mësimi i muzikës me fëmijët me nevoja të veçanta kërkon strategji të veçanta të mësimdhënies për fëmijët me nevoja të veçanta kërkon një qasje të personalizuar, të ndjeshme dhe të mbështetur në metoda fleksibël e kreative. Ja disa metoda mësimi të rekomanduara, të shoqëruara me strategji praktike që mund të zbatohen në klasë. Disa nga metodat dhe qasjet që mësuesi mund të zhvillojë në klasë për fëmijët me nevoja të veçanta janë:

Metoda Orfit (Carl Orff)

- › Përshkrimi: Bazohet në zhvillimin e një loje, improvizim, lëvizje dhe përdorimin e instrumenteve të thjeshta ritmike.
- › E përshtatshme: për fëmijë me autizëm apo çrregullime të të nxënit.
- › Një model: Fëmijët luajnë ritme të thjeshta me daulle ose përmes mjeteve trupore duke ndjekur një histori të treguar.

Metoda ndijimore

- › Përshkrimi: Përdorim i integruar i dëgjimit, prekjes, lëvizjes dhe pamjes.
- › E përshtatshme: për fëmijë me disleksi, dëmtime vizuale ose motorike.
- › Një model: krijimi i një loje ku fëmijët prekin instrumentin muzikor, shikojnë simbolin, dëgjojnë tingullin dhe lëvizin me ritmin.
- › Ndërveprimi individual dhe i vogël në grup
- › Përshkrimi: Mësimi zhvillohet në grupe të vogla ose në mënyrë individuale.
- › E përshtatshme: sepse lehtëson ndjekjen e ritmit të fëmijës, duke respektuar vështirësitë e tij.
- › Një model: Puna në çifte për të improvizuar një dialog ritmik.

Metoda e përsëritjes dhe rutinës

- › Përshkrimi: Aktivitetet muzikore përsëriten rregullisht për të krijuar siguri dhe kuptueshmëri.
- › E përshtatshme: sepse çdo orë fillon me të njëjtën këngë mirëseardhjeje dhe përfundon me një ritual të qetësimit me muzikë të butë.

6.3 Puna me nxënësit e talentuar në lëndën e muzikës

Mësimi i muzikës për fëmijët e talentuar kërkon strategji të veçanta të mësimdhënies. Këto strategji kërkojnë nga mësuesi të përgatisë materiale të diferencuara për këta fëmijë p.sh.: versione më të ndërlikuara të një këngë ose melodie. Numër më të madh të ushtrimeve në lidhje me ritmin dhe melodinë. Të nxisin fëmijët e talentuar të krijojnë mbi një tekst kënge, ose të improvizojnë një lojë ritmike. Ata inkurajojnë “kompozime të vogla” ose improvizime me instrumente të thjeshta për fëmijë dhe zhvillojnë aftësitë analitike për të analizuar muzikë nga zhanre të ndryshme. Përmes dhënies së përgjegjësisë ata i vendosin këta nxënës në rolin e liderit p.sh.: rol udhëheqës në grup (si “dirigjent i klasës” për një lojë ritmike).

7 VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësimi është procesi gjatë të cilit mblidhen të dhëna dhe gjykohet mbi bazën e një kriteri të caktuar për arritjen e një rezultati arsimor. Qëllimi kryesor i vlerësimit është marrja e vendimeve që synojnë përmirësimin e rezultateve të nxënies dhe procesit mësimor. Kjo kërkon grumbullimin e informacionit për të analizuar dhe vlerësuar të gjithë aspektet e procesit.

7.1 Llojet e vlerësimit në lëndën e muzikës

Mësuesi që jep lëndën e muzikës ndërton një sërë instrumentesh për vlerësimin e nxënësit, duke iu referuar specifikave të lëndës. ***Instrumentet e vlerësimit*** janë të domosdoshëm për të marrë informacion lidhur me zotërimin e njohurive dhe demonstrimin e aftësive muzikore nëpërmjet treguesve të besueshëm për progresin e tyre, të bazuara në **vlerësimin**:

A. Përmes një LISTE KONTROLI

Mësuesi vëzhgon pjesëmarrjen aktive gjatë aktiviteteve muzikore p.sh.:

Aftësia muzikore e demonstruar:

- merr pjesë në këndim,
- ndjek ritmin,
- shoqëron me instrumentin materialin muzikor/këngën,
- reagon ndaj ndryshimeve të tingujve dhe ritmeve,
- reagon ndaj muzikës me emocion dhe lëvizje.
- bashkëpunon gjatë këndimit dhe shoqërimit me instrumente,

- respekton koreografinë e lojërave muzikore,
- prezanton krijime të ndryshme të realizuara,
- shpreh emocione ndaj muzikës,
- përdor një fjalori muzikor.

B. Përmes një FLETE VETËVLERËSIMI

Mësuesi përgatit fletët e vetëvlerësimit dhe nxënësi vendos çek tek fleta. P.sh.: Sot në orën e muzikës:

- E këndova këngën.
- Luajta me instrumentin.
- Dëgjova me kujdes muzikën.
- U kënaqa me muzikën.

Nxënësi mund të vendosë shenjën ose ngjyrosë një fytyrë që tregon ndjenjën e tij.

C. përmes VLERËSIMIT TË PERFORMANCËS

Mësuesi përgatit **treguesit** që kërkojnë të evidentojnë aftësitë e nxënësit kur:

- Këndon para grupit.
- Luan një ritëm të thjeshtë.
- Interpreton një lojë me role muzikore.
- Shfaq emocion gjatë interpretimit.
- Bashkëpunon me të tjerët.

- Etj.

Mësuesi përdor fletë vlerësimi me kritere të qarta dhe të thjeshta.

D. Vlerësimi përmes BISEDËS

Mësuesi përgatit disa pyetje të hapura:

- “Cila pjesë të pëlqeu më shumë?”
- “Çfarë ndjeve kur dëgjuam muzikën?”
- “Si mendon se është tingulli i ujkut?”

E. Përmes VLERËSIMIT TË KRIJIMIT

Mësuesi përgatit disa **fletë pune**:

- Krijo ritmin tënd duke përdorur simbole të **ndryshme**
- Shkruaj një melodi të shkurtër
- Projekt individual: Kompozimi im

7.2 Shembull i niveleve të arritjes për vlerësimin e rezultateve të të nxënit, RN6-ve.

Në këtë rubrikë paraqiten disa shembuj të niveleve të arritjes për vlerësimin e rezultateve të të nxënit në tematika të ndryshme.

Tabela 5. Shembull për nivelet e arritjes për vlerësimin e RN-ve

Shembull:			
- Rezultati i të nxënit (RN): Nxënësi shpjegon <i>ngjyrimin e zërit</i> të shokut apo shoqes gjatë të folurës apo këndimit, duke përcaktuar ndryshueshmërinë që dëgjon.			
Niveli i arritjes: Shumë mirë	Niveli i arritjes: Mirë	Niveli i arritjes: Mjaftueshëm	Niveli i arritjes: Dobët
Nxënësi shpjegon çdo <i>ngjyrim të zërit</i> të shokut apo shoqes gjatë të folurës apo këndimit, duke argumentuar karakteristikat e zërave që dëgjon prej tyre.	Nxënësi përshkruan saktë <i>ngjyrimin e zërit</i> të shokut apo shoqes gjatë të folurës apo këndimit, duke përcaktuar karakteristikat e zërave që dëgjon.	Nxënësi identifikon <i>ngjyrimin e zërit</i> të shokut apo shoqes gjatë të folurës apo këndimit, duke përcaktuar jo qartë disa karakteristika të zërave që dëgjon prej tyre.	Nxënësi ka vështirësi të identifikojë <i>ngjyrimin e zërit</i> të shokut apo shoqes gjatë të folurës apo këndimit; kryen gabime të vazhdueshme dhe nuk përcakton karakteristika zërave që dëgjon prej tyre;

⁶ Në udhëzuesit kurrikularë për lëndën e muzikës do të përshkruhen nivelet e arritjes për vlerësimin e rezultateve të të nxënit sipas tematikave të lëndës.

8 BURIMET DHE MATERIALET DIDAKTIKE

Gjatë procesit mësimor të muzikës, përdorimi i burimeve dhe materialeve të ndryshme ndihmon në ndërtimin e një kuptimi të thellë dhe praktik të koncepteve muzikore. Materialet konkrete, vizuale por edhe teknologjike krijojnë mundësi që nxënësit të mësojnë në mënyrë aktive, duke prekur, parë, dëgjuar dhe zbatuar njohuritë muzikore në situata reale. Mësuesi ka mundësinë të integrojë mjete të ndryshme për të bërë mësimin sa më të qartë dhe të aksesueshëm për të gjithë nxënësit, si:

- ✚ *materiale vizuale*: figura, tabela, postera, etj.;
- ✚ *mjete teknologjike*: projektorë, kompjuterë, tableta, magnetofon apo platforma mësimore online.

Gjatë shpjegimit, mësuesi përdor gjuhë të qartë dhe të thjeshtë, fjali të shkurtra dhe një fjalor të përshtatur për moshën dhe nivelin e nxënësve. Ai/ajo zgjedh shembuj konkretë dhe ushtrime të personalizuar, duke siguruar mbështetje shtesë për nxënësit që kanë nevojë.

8.1 Përdorimi i teknologjisë dhe burimeve digjitale

Përdorimi i teknologjisë ndihmon në zhvillimin e aftësive digjitale që janë thelbësore në shekullin XXI. Muzika nuk është vetëm art, por një mjet i fuqishëm edukimi që ndihmon në përgatitjen e individëve për sfidat dhe mundësitë e botës moderne. Integrimi i muzikës me teknologjinë ka transformuar mënyrën se si krijohet, shpërndahet dhe mësohet muzika në shekullin XXI. Aftësitë teknologjike zhvillohen edhe në lëndën e muzikës duke zhvilluar kompetencat lëndore në një dimension të ri.

Integrimi i teknologjisë dhe përdorimi i aplikacioneve dhe programeve muzikore gjatë mësimi ofrojnë mundësi për krijimtari, kombinimin e tingujve dhe mësim më tërheqës për nxënësit.

Disa platforma si *YouTube*, *aplikacione si Yousician*, *Simply Piano* u mundësojnë nxënësve të mësojnë muzikë në mënyrë interaktive dhe të personalizuar. Mësuesit mund të përdorin teknologji audio-vizuale për të bërë mësimet më tërheqëse dhe për të ndjekur progresin e nxënësve, p.sh. performimi dhe përdorimi i efekteve digjitale live gjatë performancës.

9 REKOMANDIME PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Hartimi i programit të lëndës së muzikës bazohet në Kornizën Kurrikulare e Arsimit Parauniversitar, Kurrikulën Bërthamë, Planin Mësimor i Arsimit Bazë si dhe në rekomandimet më të fundit të Bashkimit Evropian për arsimin. Si i tillë ky dokument i shërben mësuesve, vlerësuesve të jashtëm të cilësisë, prindërve, nxënësve. Në këtë rubrikë përshkruhen disa rekomandime për zbatuesit e programit në mënyrë që të zhvillohet me efektivitet programi i lëndës së muzikës.

9.1 Rekomandime për nxënësit

- ✓ Të marrin pjesë aktive në orët e muzikës, duke kërkuar të kuptojnë përdorimin praktik të njohurive muzikore.
- ✓ Të bashkëpunojnë me shokët si në klasë ashtu edhe jashtë saj.
- ✓ Të jenë kureshtarë dhe të kërkojnë ndihmë kur hasin vështirësi, duke përfshirë edhe përdorimin e mjeteve digjitale dhe burimeve online.
- ✓ Të kuptojnë rëndësinë e muzikës si bazë për profesione të ndryshme dhe të eksplorojnë interesat personale në këtë drejtim.

9.2 Rekomandime për mësuesit

- ✓ Të lidhin përmbajtjen e muzikës me fusha të tjera (gjeografi, gjuhë, art pamor, edukatë qytetare, etj.) për të ndihmuar kuptimin e thelluar dhe zbatimin praktik të koncepteve dhe për të kuptuar profesione të ndryshme.
- ✓ Të krijojnë aktivitete praktike që e ndihmojnë nxënësin të kuptojë përdorimin e muzikës në jetën e përditshme dhe lidhjen e saj me profesione të ndryshme.
- ✓ Të planifikojnë mësimin duke respektuar ritmet dhe nevojat individuale të nxënësve me nevoja të veçanta dhe për fëmijët me aftësi me talente.
- ✓ Të nxisin mjedisin bashkëpunues, të sigurt, ku nxënësit ndihen të vlerësuar dhe të mbështetur në zhvillimin socio - emocional.
- ✓ Të sigurojnë akses të barabartë në mësim për të gjithë nxënësit, përfshirë ata nga pakicat kombëtare dhe grupe të marginalizuara.
- ✓ *Të sigurojnë balancën mes përmbajtjes teorike dhe përdorimit praktik të muzikës (p.sh. sugjerohet 40% teori — 60% praktikë). Përdorimi praktik i muzikës do të realizohet përgjatë çdo ore mësimore. Mësuesi është fleksibël që në varësi të kontekstit të ndryshojë këto përqindje.*
- ✓ Të sigurojnë dhe të përdorin librat origjinal të mësuesit si pjesë e paketës së teksteve shkollore.
- ✓ Të sigurojnë dhe të përdorin udhëzuesit kurrikularë të lëndës së muzikës.
- ✓ Të përdorin materialet burimore për zbatimin e programit.

9.3 Rekomandime për vlerësuesit e jashtëm

- ✓ Të vlerësojnë mësuesit për cilësinë e mësimdhënies në zbatim të programit dhe rubrikave të këtij programi.
- ✓ Të vlerësojnë mësuesit për përdorimin e situatave nga jeta reale në përvetësimin e koncepteve muzikore.
- ✓ Të vlerësojnë përdorimin e niveleve të arritjes për përmbushjen e rezultateve të nxënësve.
- ✓ Të vlerësojnë organizimin e punës në grupe dhe bashkëpunimin në veprimtaritë mësimore.
- ✓ Të vlerësojnë balancën mes përmbajtjes teorike dhe përdorimit praktik të muzikës gjatë zhvillimit të orëve mësimore.

- ✓ Të nxisin mësuesit që të krijojnë mjedise të përshtatshme për personalizimin e të nxënësve dhe për mbështetjen e diversitetit në klasë.
- ✓ Të vlerësojnë se si mësuesit promovojnë mirëqenien socio - emocionale të nxënësve përmes mënyrës së komunikimit dhe aktiviteteve në orën e muzikës.
- ✓ Të vlerësojnë që mësuesit garantojnë qasje të barabartë në mësim për të gjithë nxënësit, përfshirë pakicat kombëtare dhe grupet vulnerabël.

9.4 Rekomandime për prindërit

- Të inkurajojnë fëmijët që të kuptojnë rëndësinë e muzikës jo vetëm për notë, por për jetën e përditshme.
- Të sigurojnë që fëmijët ndihen të mbështetur emocionalisht dhe që mësimi i muzikës zhvillohet në një atmosferë të qetë dhe motivuese për fëmijët e tyre.

10 NDRYSHIMET PËRMBAJTJESORE

Në lëndën e muzikës së klasës së parë ka këto ndryshime përmbajtjesore:

- 1) Vendosja e fokusit në situatat e veprimtarive praktike të të nxënit duke sugjeruar një ndarje 40% pjesa teorike dhe 60% pjesa praktike. Mësuesi është fleksibël që në varësi të kontekstit të ndryshojë këto përqindje.
- 2) Përditësimi i kompetencave kyçe, dhe i rezultateve të të nxënit të përshtatura për klasën e parë.
- 3) Përditësimi i kompetencave muzikore dhe i rezultateve të të nxënit të përshtatura për klasën e parë.
- 4) Përditësimi i temave ndërkurrikulare.
- 5) Përditësimi i metodologjisë me fokus të shtuar në zhvillimin e mendimit kritik, krijues zgjidhjen problemore si dhe duke përfshirë të nxënit e personalizuar, të nxënit socio emocional, përdorimin e teknologjisë etj.
- 6) Përditësimi i vlerësimit të nxënit bazuar në nivelet e arritjes sipas rezultateve të të nxënit.